

Kompetencije učitelja 21. stoljeća

Kompetencije učitelja 21. stoljeća

Sadržaj

1. Uvod
2. Promjene u društvu, tehnologiji, mogućnostima komunikacije... zahtijevaju i promjene na osobnoj razini
 - 2.1. Zašto je tako teško pokrenuti se?
3. Kompetencije neophodne učitelju 21. stoljeća
4. Na kojim područjima učitelj djeluje?
5. Posljedica djelovanja učitelja 21. stoljeća osposobljavanje je učenika za 21. stoljeće

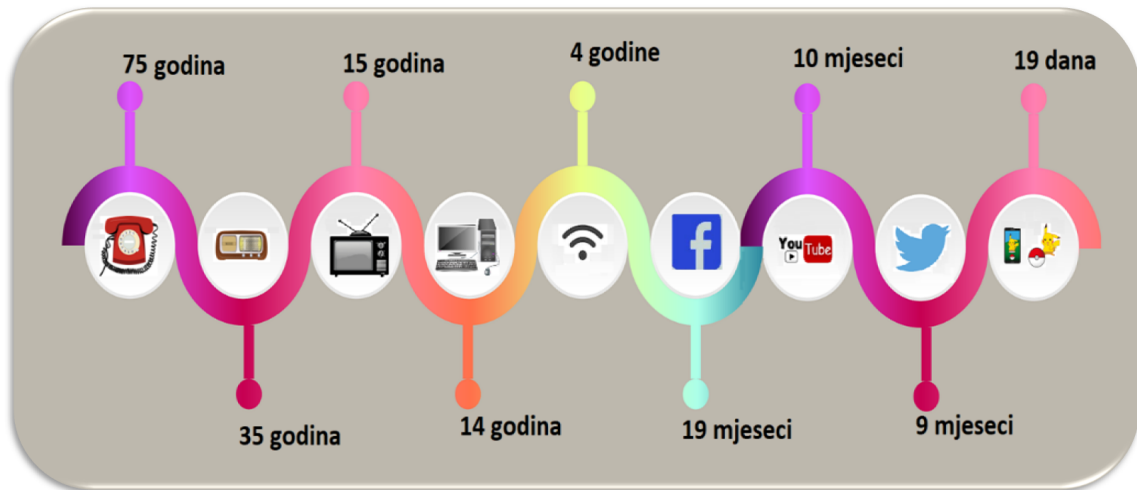
1. Uvod

Promjene su sastavni dio života.

Razmislite na trenutak o promjenama u svojem životu. Koje se područje života najviše mijenja? Koje je promjene najteže prihvatiti?

Promjene se događaju različitim brzinama.

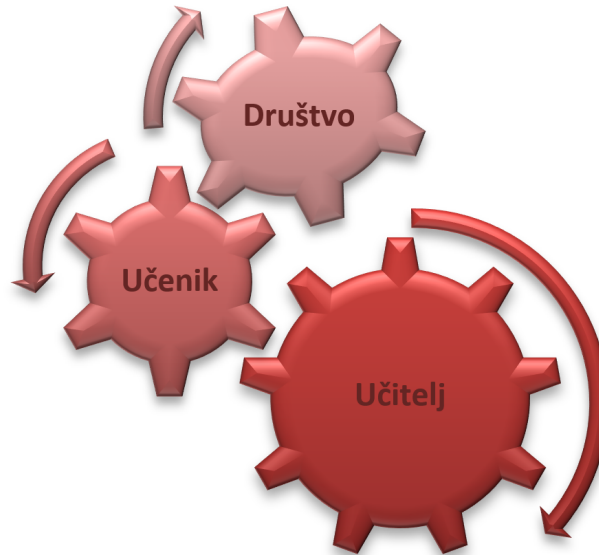
Neke od njih zbivaju se vrlo brzo, za pojedine treba više vremena. Promotrite kojom brzinom se odvijalo uvođenje različitih tehnologija u široku uporabu.

Slika 1. Grafički prikaz vremenskog razdoblja neophodnog za postizanje 50 milijuna korisnika.

2. Promjene u društvu, tehnologiji, mogućnostima komunikacije... zahtijevaju i promjene na osobnoj razini

Mijenje koje se događaju u našoj bližoj i široj okolini, društvu ostavljaju posljedice i na protok, odabir i primanje informacija na oblike sporazumijevanja među ljudima.

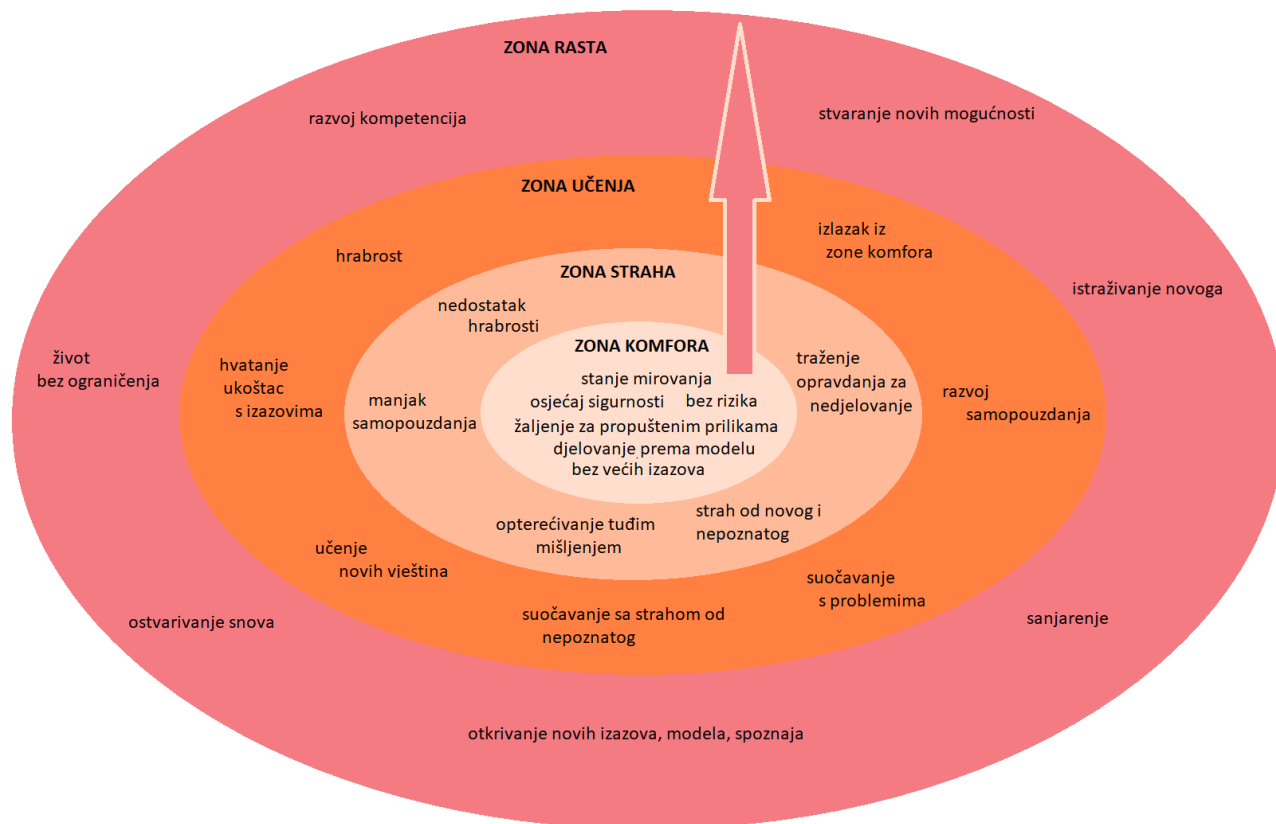

Slika 2. Međusobna povezanost učitelja, učenika i društva

2.1. Zašto je tako teško pokrenuti se?

Tijekom adolescencije i rane odrasle dobi osobe često su u intenzivnom razdoblju učenja, stjecanja novih znanja i vještina. Po završetku formalnog školovanja može se dogoditi da osoba “uđe u zonu komfora”. “Zona komfora” mjesto je gdje se osoba osjeća sigurno, bez izazova. Razlogom zadržavanju u zoni komfora može biti strah od nepoznatog, strah od neuspjeha, a u podlozi tih strahova često je strah od gubitka kontrole. Posljedica može biti zaostajanje u osobnom i profesionalnom razvoju, savladavanju novih vještina te procesu cjeloživotnog učenja.

Slika 3. Prikaz zona

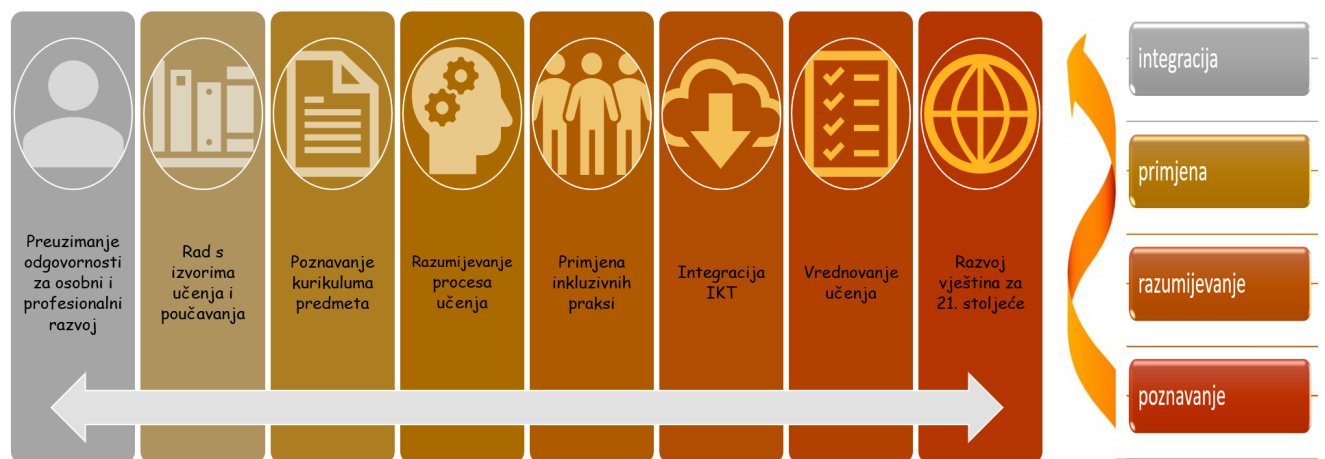
Razmislite sad o svojem odgovoru na pitanje iz početne aktivnosti: Što biste željeli od Vaših učenika i što ste spremni njima pružiti?

ŠTO BIH ŽELJELA OD
UČENIKA? ŠTO SAM
SPREMNA UČENICIMA
PRUŽITI?

3. Kompetencije neophodne učitelju 21. stoljeća

Da bi bio uspješan, učitelj treba promišljati o svojim kompetencijama te utjecati na njihov razvoj. Prema istraživanju EU postoje određene kompetencije koje bi učitelji trebali usvojiti i tijekom cjeloživotnog učenja i sustavno ih razvijati. Neke od tih kompetencija su: preuzimanje odgovornosti za osobni i profesionalni razvoj, rad s izvorima učenja i poučavanja, poznavanje kurikuluma predmeta, razumijevanje procesa učenja, primjena inkluzivnih praksa, integracija IKT, vrednovanje učenja i razvoj vještina za 21. stoljeće.

Slika 4: Kompetencije učitelja 21. stoljeća

Ove kompetencije mogu biti u rasponu od poznavanja, razumijevanja i primjene do potpune integracije u poučavanje. Navedene kompetencije različito su razvijene u učitelja. Učitelji bi svakako trebali težiti njihovu razvijanju i postizanju integracije u svom profesionalnom i osobnom životu.

Preuzimanje odgovornosti za osobni i profesionalni razvoj

- preuzimanje kontrole nad osobnim i profesionalnim rastom i razvojem svojih potencijala
- prepoznavanje profesionalnih potreba, interesa da bi se definirala područja razvoja
- postavljanje kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih ciljeva svoje karijere
- držanje koraka s razvojem obrazovnih standarda u učenju u poučavanju
- uporaba tehnologije kako bi se upotpunio profesionalni razvoj
- intenzivna suradnja s kolegama i stručnjacima
- sustavno praćenje stručnih sadržaja i sudjelovanje u različitim tipovima obuke
- pridruživanje udrugama koje promoviraju i sudjeluju u obrazovanju učitelja

- primjenjivanje stečenih znanja, razvijenih kompetencija pri radu u vlastitoj učionici.

Rad s izvorima učenja i poučavanja

- prepoznavanje i uporaba relevantnih resursa, priznatih od struke
- uporaba širokog raspona medija (digitalnih, audiovizualnih, pisanih)
- uporaba alata koji će učenicima sadržaje učiniti dostupnijim i zanimljivijim
- uporaba alata koji omogućuju suradnju na svim razinama: učitelj - učitelj, učenik - učenik, učitelj - učenik
- služenje materijalima u skladu s njihovim autorskim pravima
- učinkovito služenje papirom, opremom i tehnologijom koji podupiru učenje.

Poznavanje kurikuluma predmeta

- sustavno promišljanje o mogućnostima primjene različitih aktivnosti radi ostvarivanja ishoda
- prilagođavajući pristup ostvariti ishode učenja propisane kurikulumom.

Razumijevanje procesa učenja

- donošenje odluka o poučavanju na osnovi procjene stupnja postignuća učenika, njihove dobi, interesa, odabranom načinu učenja
- proučavanje dinamike grupe i usklađivanje strategija poučavanja s njom
- praćenje motivacije za usvajanje pojedinih tema
- istraživanje teorija učenja primjenjujući ih u različitim kontekstima
- promišljanje kako vlastiti pristupi poučavanju utječu na učenike i njihovo učenje.

Vrednovanje učenja

- uporaba raznovrsnih oblika procjena zbog dobivanja povratnih informacija o tijeku učenja i naučenom
- osmišljavanje i provođenje formativnoga vrednovanja
- definiranje kriterija za procjenjivanje koji će se dosljedno primjenjivati
- analiziranje pogrešaka u svrhu davanja konstruktivne povratne informacije
- kreiranje zadataka kojima će se pratiti napredak učenika
- davanje odgovarajuće povratne informacije učenicima, roditeljima/skrbnicima i drugima koji su uključeni u nastavni proces.

Primjena inkluzivnih praksa

- upotreba pedagoških strategija koje potiču inkluzivno obrazovanje
- prepoznavanje i prihvaćanje raznolikosti kod učenika koje se temelje na: jezičnom području, kognitivnim sposobnostima, tjelesnim mogućnostima ili ograničenjima, društvenoj pozadini, pripadnosti određenim kulturama i sl.
- prepoznavanje pojedinačnih vrijednosti i pružanje mogućnosti da svoj napredak iskazuju na njima svojstven način
- poticanje pozitivnih stavova i prihvaćanju različitosti
- uključivanje roditelja, učenika i zajednice pri stvaranju inkluzivnog okruženja za učenje.

Integracija IKT-a

- pronalaženje odgovarajućih digitalnih sadržaja za nastavni proces
- pronalaženje različitih digitalnih sadržaja, alata i platformi a radi ostvarivanja ishoda učenja
- osvješćivanje i primjenjivanje smjernica za sigurno korištenje internetskih usluga uz obaveznu zaštitu osobnih podataka
- upotreba tehnologije za administrativne zadatke u skladu sa smjernicama za zaštitu podataka
- uporaba tehnologije pri stvaranju materijala za učenje
- stvaranje mogućnosti za neformalno učenje
- poticanje suradnje, zajedničkog učenja uporabom mrežnih zajednica, alata i platforma.

Razvoj vještina za 21. stoljeće

- razvijanje kritičkog mišljenja i rješavanja problema
- poticanje, razvijanje kulture suradnje različitim oblicima suradnje
- držanje koraka s razvojem digitalnih tehnologija i promišljati o vlastitoj digitalnoj pismenosti
- služiti se potencijalima kreativnosti i mašte.

Da biste procijenili razinu svojih digitalnih kompetencija te je usporedili s rezultatima drugih učitelja, molimo Vas da popunite upitnik za samoprocjenu na ovoj poveznici.

4. Na kojim područjima učitelj djeluje?

Smatra se da učitelj danas djeluje u sedam područja, ona su jednako važna i utječu na sam proces poučavanja te čine nedjeljivu cjelinu.

Sedam područja pedagoške prakse:

Slika 5. Sedam područja pedagoške prakse učitelja

Profesionalni razvoj

Učitelj treba biti kontinuirano uključen u proces profesionalnoga i osobnog razvoja vlastitih kompetencija u skladu s promjenjivim zahtjevima suvremenog svijeta. Razvoj se odvija na različitim razinama potaknut različitim izvorima. Jedan od procesa koji se podrazumijeva kao najvažniji u tom razvoju jest i cjeloživotno učenje (formalno, neformalno i informalno). Ono uključuje različite oblike poput neorganiziranog učenja, spontanog stjecanja znanja i vještina, ali tu se podrazumijeva i organizirano učenje kao što su npr. i virtualne učionice u sklopu Loomena.

Strategije poučavanja

Učitelj treba primjenjivati različite strategije poučavanja u odgojno-obrazovnom procesu sve zbog poticanja i razvijanja znatiželje, istraživanja, kritičkog mišljenja i timskog rada. Potrebno je razvijati preduvjete za cjeloživotno učenje. One su u konačnici usmjerene ka promicanju demokratskih procesa.

Praćenje, procjenjivanje i planiranje

Prilikom planiranja treba obratiti pozornost na različite stilove učenja. U tom procesu važno je i procijeniti mogućnosti svakog pojedinog učenika i modificirati ih prema potrebi. Sustavno praćenje razvoja i napretka učenika odvija se u kontekstu mogućnosti učenika. Procjenjuje se širina, ali i dubina znanja i razumijevanja. Potrebno je raditi na razvoju vještina u samovrednovanju i usmjeravati učenika prema cjeloživotnom obrazovanju. Pri osmišljavanju aktivnosti za učenike treba uzimati u obzir trenutna iskustva i kompetencije.

Okruženje za učenje

Potrebno je osigurati sigurno okruženje za učenje. Ono se modificira u skladu s potrebama da bi se osiguralo zanimljivo i fizički inkluzivno okruženje koje će učenike poticati na istraživanje, učenje i razvijati samokontrolu i samostalnost. Osim zadovoljavanja individualnih potreba treba razmišljati i o heterogenosti skupine te poticati osjećaj zajedništva.

Obitelj i zajednica

Bitno je postići partnerski odnos između škole, učitelja, obitelji te zajednice. Potrebno je poštovati i uvažavati različitosti iz kojih dijete dolazi. Uz partnerski odnos provlači se i zajednička odgovornost za odgoj i obrazovanje djeteta. Potrebno je obratiti pozornost na protok informacija na tim relacijama. One utječu i pridonose kvaliteti razvoja djeteta kao osobe u cjelini.

Inkluzija, različitosti i demokratske vrijednosti

Za vrijeme interakcije potrebno je uvažavati učenika kao ravnopravnoga i aktivnog sudionika odgojno-obrazovnog procesa i člana zajednice. Učitelj je ključan u poticanju razumijevanja, prihvatanja i uvažavanja različitosti. Pri tome je učitelj pozitivan model u tom obliku ponašanja. Svakodnevna praksa treba biti refleksija onih temeljnih vrijednosti sadržanih u UN Konvenciji o pravima djeteta, poštujući okvire koji određuju postupanja spram djeteta kroz međunarodne i nacionalne dokumente.

Interakcija se odvija na različitim relacijama: učitelj - učenik, učenik - učenik. Osim ovih važna je sa svim osobama koje na bilo koji način mogu utjecati na razvoj djeteta. Zadaća je svakog učitelja da kreira i omogućuje sudjelovanje djece u različitim interakcijama koje će poticajno djelovati na stvaranje novih znanja. One trebaju djelovati poticajno i uvažavajuće na razvoj djetetova identiteta, radi ostvarivanja potencijala.

5. Posljedica djelovanja učitelja 21. stoljeća osposobljavanje je učenika za 21. stoljeće

Promjene koje se događaju utječu i na učenika te način na koji se poučava. Znanja nisu dostatna sama za sebe i nisu ključ uspjeha u životu. Tijekom školovanja očekuje se da se razvijaju vještine koje će učenika osposobiti za život u 21. stoljeću. Od učenika se očekuje da razvija vještine poput: globalne osviještenosti, rješavanja problema, kritičkog promišljanja, komunikacije i suradnje s drugima, upravljanja nad svojim učenjem. Smatra se kako on treba biti u mogućnosti da upravlja svojim učenjem, financijski i ekonomski pismen, informacijski i medijski pismen, sklon suradnji, inovator, globalno je osviješten i društveno angažiran.

Slika 6. Znanja i vještine koje se očekuju od učenika 21. stoljeća